

Prevence

Prevence sociálně patologických jevů je dnes již nedílnou součástí vzdělávání. V užším pojetí chápeme pod pojmem prevence především **prevenci primární**, která je nasměrována k základní ochraně jednotlivce i společnosti. V tomto smyslu za prevenci rizikového chování považujeme jakýkoli typ výchovného či vzdělávacího působení, které se snaží předcházet výskytu rizikového chování, zamezuje jeho dalšímu postupu, zmírňuje již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhá řešit jeho důsledky. Primární prevenci by se měla věnovat největší pozornost, měla by naplňovat podstatu imunizace, tzn. ochrany jedince i ohrožených skupin před negativními vlivy a dopady rizikového chování. Klíčovou roli v primární prevenci sehrává především rodina a škola, ale také např. volnočasová zařízení.

Prevenci dále dělíme na specifickou a nespecifickou. V případě **nespecifické prevence** jsou podporovány žádoucí formy chování obecně (bez důrazu na konkrétní riziko), jedná se o výchovné přístupy přirozeně formující osobnost dospívajícího jedince, jeho zájmy, postoje, hodnotovou orientaci a mravní povědomí. Aktivita také směřují k podpoře efektivního využívání volného času, upevňování zdraví a zdravého životního stylu (včetně zdravých sociálních vztahů). Nezanedbatelnou součástí tohoto přístupu je rozvoj a budování tzv. bezpečného prostředí, tedy prostředí, které napomáhá budovat orientaci na zdraví a naopak snižuje riziko nebezpečných situací a jevů. Nespecifická prevence se promítá do všech vyučovaných předmětů a do veškeré práce školy.

Specifická prevence se zaměřuje na předcházení vzniku konkrétního rizika, např. drogové závislosti, šikany, rasismu atp. a ve škole je realizována pomocí zvolených preventivních programů, které mají nejčastěji formu besedy, přednášky nebo interaktivní hry. Tyto programy realizují organizace zabývající se prevencí nebo působící v sociálních službách, ve zdravotnictví, dále neziskové organizace. S některými subjekty škola spolupracuje dlouhodobě (Spektrum, centrum primární prevence, Žďár nad Sázavou, Fokus Vysočina, Havlíčkův Brod), jiné byly zvoleny nově (Bílý kruh bezpečí, poradna Jihlava, Státní zdravotní ústav, regionální pracoviště Jihlava).

Pokud primární prevence nedostačuje, je třeba použít ve vztahu k více ohrožené a znevýhodněné skupině či jedinci prevenci sekundární, popř. terciární.

Členění rizikového chování

V nejužším pojetí řadíme do základních typů rizikového chování:

- a) záškoláctví
- b) šikany a extrémní projevy agrese
- c) extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě
- d) rasismus a xenofobii
- e) negativní působení sekt
- f) sexuální rizikové chování
- g) závislostní chování.

V širším pojetí pak k těmto sedmi oblastem zařazujeme další dva okruhy, které mají vysoký výskyt v populaci:

- h) okruh poruch a problémů spojených se syndromem týraného a zanedbávaného dítěte
- i) spektrum poruch přijímání potravy.

Použitá literatura:

MIOVSKÝ, Michal a kol. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. 2. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie, 2015, 272 s. ISBN 978-80-7422-393-8.